

Värmdö kommun

Besöksadress: Skogsbovägen 9–11

Postadress: Värmdö kommun

134 81 Gustavsberg

08-570 470 00

varmdo.kommun@varmdo.se

www.varmdo.se

Yttrande

Värmdö kommun dnr 2025KS/0108

Utbildningsdepartementet dnr: U2025/00075

Datum: 2025-04-07

Handläggare: Ulrika Hagström

Remissyttrande: Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87)

Värmdö kommun har möjlighet att lämna ett remissyttrande till Utbildningsdepartementet över betänkandet "Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov" (SOU 2024:87). Värmdö kommun lämnar följande yttrande.

Övergripande synpunkt

Viktigt med ett överskådligt regelverk som är lätt att tillämpa

För att förslagen ska kunna få avsedd effekt i det brottsförebyggande arbetet, är det viktigt att bestämmelserna blir enkla att förstå och tillämpa.

Nu behandlas förslag på sekretessbrytande bestämmelser mellan brottsförebyggande myndigheter, skola och socialtjänst i flera olika betänkanden och propositioner. Det riskerar att skapa osäkerhet kring tillämpningen och försvårar möjligheterna att överblicka lagstiftningen och bedöma de samlade konsekvenserna.

Implementeringen av regelverken behöver ske strukturerat och genomtänkt, och kommuner behöver få vägledning från ansvariga myndigheter så att det blir tydligt vad som förväntas och så att tillämpningen blir rättssäker.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Socialtjänsten får utökade möjligheter att lämna uppgifter om enskilda till skolan

Yttrande av Värmdö kommun:

Skolan behöver återkoppling från socialtjänsten

Värmdö kommun ställer sig positiv till utredningens förslag att göra det möjligt för socialtjänsten att dela viss information med skolan även utan den berörda elevens eller vårdnadshavares samtycke. Kommunen stödjer förslaget eftersom skolan kan behöva mer information, framför allt för att förbättra samverkan med socialtjänsten och polismyndigheten. Idag kan skolan uppleva en brist i att de inte får återkoppling på om deras orosanmälningar leder till någon insats från socialtjänsten. Det gör det svårt för skolan att veta om de borde göra en ny orosanmälan om samma elev.

Även om skolan anser att de i många fall skulle kunna nå bättre samverkan om man i högre utsträckning arbetade med de möjligheter som erhålls genom samtycke inom befintlig lagstiftning, så finns det situationer då den föreslagna möjligheten skulle vara till nytta.

Resurser och angivna kriterier behövs för ändamålsenlighet

Värmdö kommun vill betona att en ny lagstiftning på området kräver kompetenshöjande insatser. För att förslagen ska vara ändamålsenliga förutsätter det att de som arbetar med dessa elever inom socialtjänsten och i skolan har de resurser och den kompetens som krävs.

Det vilar ett stort ansvar på socialsekreterare och det finns behov av ökade resurser för en kompetenshöjande åtgärd gällande sekretesslagstiftningen generellt för ökad trygghet i beslut att lämna ut uppgifter. Vidare anser Värmdö kommun att det skulle underlätta att lagstiftningen konkretiseras så långt som möjligt på nationell nivå. Detta genom att tydligt ange under vilka kriterier som sekretessen kan behöva brytas.

Kommunikation nödvändig för att skapa förtroende

Värmdö kommun menar också att det fortfarande måste vara tydligt att samtycke till att lämna ut uppgifter ska eftersträvas i första hand. För att inte tappa ett förtroende och riskera att förlora kontakten med den berörda är det av allra största vikt med en god kommunikation om varför man vill vidta vissa åtgärder och vad man vill att de ska leda till. Därför är det också viktigt att man förklarar att och varför man tänker utbyta uppgifter trots tveksamhet till det hos individen.

Skolan får utökade möjligheter att lämna uppgifter om enskilda till socialtjänsten

Yttrande av Värmdö kommun:

Förslaget förbättrar skolans möjlighet att tillsammans med socialtjänsten uppmärksamma elever som har fyllt 18 år

Värmdö kommun stödjer förslaget som ger skolan möjligheter att bryta viss sekretess för att lämna uppgifter om en enskild till socialtjänsten. En sådan bestämmelse ökar till exempel möjligheten för skola och socialtjänst att även uppmärksamma gymnasieelever över 18 år med allvarligt riskbeteende.

Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket får utökade möjligheter att lämna uppgifter om enskilda till socialtjänsten och SiS

Yttrande av Värmdö kommun:

Socialtjänsten och SiS behöver ökad information, både för att skydda unga och för att motverka välfärdsbrottslighet

Värmdö kommun instämmer i att befintliga bestämmelser behöver ändras så att vissa brottsbekämpande myndigheter får ökad möjlighet att lämna uppgifter till socialtjänsten och Statens institutionsstyrelse (SiS).

Värmdö kommun vill framhålla vikten av att ökade möjligheter för polismyndigheten att bryta sekretess inte begränsas till att gälla uppgifter om enskilda barn eller ungdomar som socialtjänsten eller SiS har ett ansvar för. De ökade möjligheterna måste även gälla information om brottslig verksamhet som riskerar att drabba barn och ungdomar som är i socialtjänstens vård, till exempel om det finns uppgifter om att vissa HVB-hem drivs av personer med koppling till brottslig verksamhet.

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen får utökade möjligheter att lämna uppgifter om enskilda till skolan

Yttrande av Värmdö kommun:

Skolan kan behöva mer information om enskilda för att förebygga eller förhindra brottslig verksamhet, men det behöver klargöras hur skolan ska hantera dessa uppgifter

Värmdö kommun tillstyrker förslaget om den sekretessbrytande bestämmelsen som möjliggör uppgiftslämnande från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen till skolan då det kan antas att uppgiften behövs i skolenhetens verksamhet för att förebygga eller förhindra brottslig verksamhet.

Kommunen efterfrågar dock en vidare analys av vissa frågor som uppstår i skolans verksamhet i och med de nya förslagens genomförande. Följande kan behöva klargöras.

Om att skolan behöver sätta in stöd (stärka skyddsfaktorer)¹:

- **Enligt skolans huvuduppdrag** ska elevers behov av extra anpassningar och särskilt stöd utredas. Det är oklart om man i utredningen menar att rektor ska betrakta information från polismyndigheten och socialtjänsten som en anmälan om att utreda sådana behov.
- **Betänkandet exemplifierar stödinsatser** i skolan som stödsamtal och motiverande samtal. Skulle fler stödinsatser avses kan det leda till utökat ansvar för elevhälsan och behov av att reglera dess uppdrag. Kompletterande kompetens behövs på skolor för att systematiskt kunna arbeta med till exempel prosociala beteenden eller social färdighetsträning på individnivå eller indikerad nivå, det vill säga för det konkreta arbetet med eleverna.
- **Ökad vuxennärvaron föreslås** som brottsförebyggande åtgärd. Många skolor har dock slimmade organisationer, vilket innebär utmaningar att säkerställa personella resurser

Om att skolan kan behöva vidta säkerhetsåtgärder²:

- **En enskild skola** eller rektor kan behöva mer information för att kunna säkerställa trygghet och säkerhet, men möjligheterna att vidta åtgärder begränsas av otillräckliga befogenheter, resurser och nödvändig specialistkompetens.
- **Huvudmannens ansvar** i förhållande till skolor behöver tydliggöras, eftersom enskilda skolor inte besitter specialistkompetens inom säkerhetsfrågor.
- **Utredningen tar inte i tillräcklig hög utsträckning upp** det ansvar rektor har för personalens arbetsmiljö, vilka arbetsuppgifter och vilket arbetsmiljöansvar man kan fördela till lärare och/eller grundlärare mot fritidshem, utifrån deras befogenheter och kompetens.
- **Betänkandets beskrivning av rektors möjlighet** att besluta om disciplinära åtgärder kan i vissa delar uppfattas som att rektor har möjlighet att besluta om att till exempel stänga av en elev i förebyggande syfte, vilket inte är fallet.

¹ Sammanfattning, Skolan har behov av mer information om enskilda..., i brottsförebyggande syfte, s 17 samt 3.6.2 Skolans stödåtgärder, s 69-71

² 3.6.3 Skolans åtgärder för en säker skola, s 71-72

1.2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Yttrande av Värmdö kommun:

Inför en utvidgad uppgiftsskyldighet för skolor, som förebygger eller förhindrar att elever utövar brottslig verksamhet eller utsätts för brott

Värmdö kommun instämmer i utredningens förslag att införa en utvidgad uppgiftsskyldighet om det på grund av konkreta omständigheter finns risk för att eleven kommer att utöva brottslig verksamhet eller utsättas för brott. Kommunen anser att uppgifter som behövs i mottagande skolenhets verksamhet för att förebygga eller förhindra brott ska lämnas vidare, om uppgifterna är aktuella och relevanta.

Carl Kangas

Kommunstyrelsens ordförande

Viktorija Callenmark

Kommundirektör